

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14883853>

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA SIFAT SO‘Z TURKUMINI O‘RGATISH METODIKASI

Muxtorjonova Shaxrizoda Akmaljon qizi

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Boshlang‘ich ta‘lim fakulteti Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 202-guruh talabasi.

Hamrayev M.A

Ilmiy rahbar: Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Boshlang‘ich ta‘lim fakulteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi.

Annotatsiya. Boshlang‘ich sinflarda og‘zaki va yozma savodxonligini oshirish, so‘zlardan to‘g‘ri, o‘z o‘rnida foydalanishni o‘rgatish. So‘z turkumlaridan to‘g‘ri va samarali foydalanishni o‘rgatish. Ushbu maqola boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga sifat so‘z turkumi haqida ma‘lumotlar berish va o‘rgatish haqida.

Kalit so‘zlar. Sifat, tushuncha, fikrlash, daraja, yaratish, so‘z turkum.

Annotation. Improving oral and written literacy in primary grades, teaching the correct use of words. Teaching the correct and effective use of vocabulary. This article is about informing and properly teaching elementary school students about adjectives.

Keywords. Adjective, conception, thinking, level, creation, word group.

Аннотация. Повышение устной и письменной грамотности в начальных классах, обучение правильному употреблению слов. Обучение правильному и эффективному использованию словарного запаса. Данная статья посвящена информированию и обучению учащихся младших классов словарному запасу прилагательных.

Ключевые слова. Прилагательное, понятие, мышление, степень, создания, часть речи.

Boshlang'ich sinf davri o'quvchilar uchun muhim davr hisoblanadi. O'quvchilarning to'g'ri yozishi, qay darajada bilimga ega bo'lishida shu davr poydevor bo'ladi. Boshlang'ich sinflarda avvalo husnixat qoidalari o'rgatiladi so'ng so'z turkumlari asta-sekinlik bilan osonlashtirilgan tartibda o'rgatib boriladi.

Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarga sifat so'z turkumini o'rgatish, ularga rang shakl-xususiyat va boshqa belgilarni ifodalash uchun asosiy so'zlarni o'rgatib tanishtirib chiqiladi. Sifat so'z turkumini o'rganish davomida o'quvchilar narsa va hodisalar uchun aks etiriluvchi turli xil emotsiyalar haqida ma'lumot olishadi. Sifat so'z turkumi o'quvchilar nutqini boyitadi va ularning fikrini aniq ifoda qila olish imkonini beradi. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" gi qonuni va davlat tomonidan tasdiqlangan o'quv dasturlarida ona tilini puxta o'rgatish, o'quvchilarning ona tilida to'g'ri va boy nutq qila olish konikmalarini rivojlantirish muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qayd etilgan.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan sifat so'z turkumini o'rgatish jarayonida o'qituvchi o'quvchilarga so'z boyligini kengaytirish uchun qiziqarli usullardan foylanishi lozim. Bu vaqtda o'quvchilarda fikrlash va tasavvur etish qobiliyatlari yanada rivojlanadi. Sifat so'z turkumining xususiyatlari, masalan, narsa va buyumning belgisi, rangi, shakli, ta'rifi va boshqa belgilari o'quvchilarning kundalik hayotida foydalanuvchi so'zlariga yaqin shu sababdan sifat so'z turkumini o'rganish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularni harakatga chorlaydi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun sifat so'z turkumini o'rganish jarayonida quyidagi qator ahamiyatli omillar mavjud bo'lib bularga:

-Nutqiy rivojlanish. Sifatlar yordamida o'quvchilar so'z boyligini kengaytiriladi va o'z nutqida yangi so'zlarni qo'llay olishi o'rgatiladi.

-Tasavvur va idrokni rivojlantirish. Sifat so'zlari o'quvchilar tasavvurini o'stiradi, narsalar va hodisalarni aniqroq va batafsil idrok etish imkonini beradi.

Bu pedagogik yondashuvlar o'quvchilarning samarali o'zlashtirishiga yordam beradi va sifat so'z turkumidagi so'zlarni nutqda qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Sifat soʻz turkumini umuman olganda soʻz turkumini oʻrgatishdan asosiy maqsad oʻquvchining soʻz boyligini oshirish va soʻzlardan nutq jarayonida amaliy foydalana olish koʻnikmasini hosil qilmogʻi lozim. Boshlangʻich sinflarga sifat soʻz turkumini oʻrgatishda uning maʼnolarini aniqlashni oʻrgatish lozim. Bularga qoʻshimcha qilib oʻqituvchi atrofimizni oʻrab turgan barcha narsalar oʻz shakl, xususiyat va sifatiga ega ekanligini bayon qilib, bir necha misollar orqali tushuntirishi talab etiladi.

Barcha soʻz turkumlarini oʻrganishtirish davomida oʻquvchilar yanada mustahkam oʻrganishlari uchun turli xil test, topshiriq yoki ogʻ zaki metodlardan foydalanib muntazam ravishda olib boorish lozim. Bu metodlar yordamida oʻquvchilarda har bir soʻz turkumi haqida qisqacha tasavvur paydo bolib, ularni farqlay oladilar. Sifat soʻz turkumidan avval ot soʻz turkumini orgatiladi va sifatni otga bogʻlagan holatda orgatilsa yanada samarali dars tashkil etilgan hisoblanadi.

Usbu maqola yordamida sifat soʻz turkumini boshqa soʻz turkumlaridan farqli ravishda oʻquvchilarga tushuntirib berish, ularda sifat soʻz turkumi haqidagi malumotlarga ega bolishlari haqida. Darsning foydali va qiziqarli boʻlishi oʻqituvchining mahorati va yaratuvchanlik qobiliyatiga qarab farqlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. D.A.Axatova. Boshlangʻich taʼlimda zamonaviy pedagogik texnologiyalar: Oʻquv uslubiy majmua. -Navoiy,2012
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “ Taʼlim sifatini oshirish boʻyicha chora tadbiri toʻgʻrisida”gi PF-6079- sonli farmoni , 2020.
3. Abdullayeva G.S “Boshlangich sinf ona tili darsliklarini tashkil etish “,TOSHKENT , 2013.